

BILAGA 2

Nyttokalkyl

TRYGGHETSLARM - KOMMUNAL eHÄLSA

Innehållsförteckning

Inledning	4
Området som nyttovärderas	5
En fiktiv typ kommun som utgångspunkt för kostnadsberäkningen .	6
Underlag för nyttokalkylen	7
Nyttokalkyl – en beskrivning	8
Effekten av en investering	10
Effektmål.....	10
Siffror som guidning för att visa på effekten.....	11
Tankeexperiment för effekten i verksamheten.....	11
Målbild	13
Kommunala omsorgen – hemtjänsten.....	14
IT – organisationen och ansvarig för kommunikation	14
Upphandlingsfunktionen och verksamheten i nära samarbete	14
Alternativen	15
Alternativa kostnader	15
Ett tankeexperiment om alternativa kostnader	16
Fler alternativa kostnader	17
Effekt och alternativ visar nyttan	18
Ökat värde för verksamheten	19
Fördelar med IP-baserade trygghetslarm	19
Tidsbesparingar	20
Nytta som påverkar rutiner för omsorgsverksamhet.....	20
Mer svåråtkämpliga nyttor som en följd av IP-baserade trygghetslarm	20
Ett tankeexperiment om värdet av nyttan	21
En kostnadsbild av ett teknikskifte	22
Förutsättningar för ett projekt	22
Personalresurser specifika för projektet.....	23
Personalresurser i löpande verksamhet.....	24
Teknikkostnader	24
Summera kostnader utöver ordinarie budget.....	25
Larmmottagning – en separat fråga	26
Webbtjänst s.k. utbruten larmmottagning	26
Teknikskifte för den tekniska plattformen i egen regi	27
Nettonyttan, värdet av investering i relation till kostnader	28
Basinformation siffror	29
Timberäkningar projektledning och interna resurser	29
Kostnader analoga larm.....	29
Vad innehåller larmkedjan?	29

Inledning

Innehållet i denna rapport är framtagen på uppdrag av SKL. Arbetet är en del i den vägledning som SKL utvecklar för att stötta kommunerna i deras arbete med en migrering från analoga till IP-baserade trygghetslarm. Uppdraget är att på ett överskådligt och enkelt sätt beskriva vilka resurser och därmed kostnader som behöver avsättas i en kommun för genomförande av ett teknikskifte. Vidare ska denna del exemplifiera vilka nyttor som skapas vid en övergång från analoga till IP-baserade trygghetslarm.

Det pågår ett antal initiativ i Sverige som alla, på olika sätt, belyser behovet av nya lösningar för trygghet, i synnerhet för äldre men även för yngre med funktionsnedsättning. Det handlar i grund och botten om möjligheten att erbjuda fler äldre att bo hemma längre då kostnaderna för olika boendeformer blir allt större då antalet äldre ökar. En annan orsak till det ökade engagemanget för trygghetslösningar är det teknikskifte från analog till digital och IP-baserad kommunikation som påbörjats.

Alternativet att INTE genomföra ett teknikskifte bedöms, i princip, vara omöjligt om kommunerna vill erbjuda trygghetslarm i framtiden. Samhället som helhet står i en situation där den nya, IP-baserade tekniken slår ut den äldre analoga. Det är i relation till denna situation som vi ställer värdet av att genomföra en investering för att migrera trygghetslarmen från den analoga tekniken till en internetbaserad lösning, även kallad IP-baserad larmöverföring.

En uppgradering till IP-baserade trygghetslarm ställer krav på samverkan mellan flera enheter i en kommun. T ex tror vi att IT-avdelning, upphandlingsenhet, bistånds-handläggare och hemtjänst behöver samverka då deras kompetenser är viktiga i utvecklingen av kvalitetsmässiga och kostnadseffektiva larmlösningar. Kommunens roll som beställare av trygghetslarm kommer att utvecklas och nya kompetenser och roller kommer att behöva utformas, t ex tekniskt ansvariga för larm, installationskompetens osv. Arbetet med IP-baserade trygghetslarm ser vi som ett led i att utveckla kommunerna i riktning mot moderna trygghetskommuner med möjlighet att erbjuda flera digitala välfärdstjänster.

Området som nyttovärderas

Nyttokalkylen beskriver värdet och de kostnader som är förknippade med att uppgradera hela larmkedjan till IP-baserad larmöverföring. Förenklat utgörs larmkedjan av larm-knappen med trygghetstelefon, kommunikationsvägarna för överföring av larm och larmcentral som tar emot och dirigerar ut larm. Alla dessa delar behöver anpassas för att göra det möjligt att använda IP-baserad teknik hela vägen från brukaren till hemtjänsten. Erfarenheter från de kommuner som redan påbörjat och även genomfört ett teknikskifte visar att även larmorganisation och samverkansformer påverkas av en teknikförändring. Detta tas hänsyn till i underlaget.

En fiktiv typ kommun som utgångspunkt för kostnadsberäkningen

För nyttokalkylen använder vi oss av en kommun med ca 33 000 invånare. Det är det genomsnittliga invånarantalet för en kommun i Sverige. Ca 1/3 av alla kommuner har 33 000 invånare eller fler. Mediankommunen har ca 16 000 invånare och är den kommun som ligger i mitten av alla kommuner avseende antalet invånare d.v.s. det är lika många kommuner med färre antal invånare som det finns kommuner som har fler invånare än mediankommunen.

För enkel och tydlig beräkning utgår vi från att det finns 1 000 larm i en kommun med 33 000 invånare. Detta baseras på information om antalet larm från t ex Värnamo kommun med 33 000 invånare och 840 larm och de kommuner som har genomfört ett teknikskifte i det avslutade regeringsuppdraget, Borås, Karlskrona och Växjö. T ex finns det ca 33 000 invånare i en av tre stadsdelar i Borås. Totalt har Borås stad ca 3 000 larm.

För vår typkommun räknar vi med att ca 400 personer är beviljade särskilt boende.

I underlaget finns informationen presenterad för en typkommun. Vissa uppgifter är presenterade inom ett spann och vissa uppgifter presenteras som en styckkostnad. t ex ett larm.

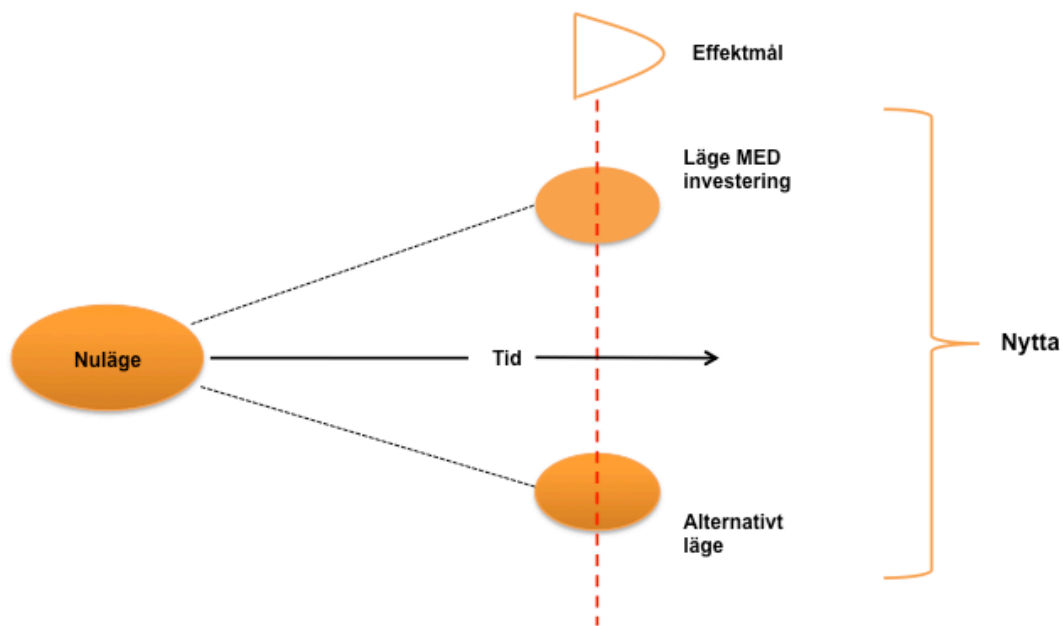
Underlag för nyttokalkylen

Innehållet i nyttokalkylen baseras på tre workshops med deltagare från kommuner med lång erfarenhet av omsorgsverksamhet och erfarenhet av genomförande av ett teknikskifte för trygghetslarm. Tillkommer gör telefonintervjuer med Socialstyrelsen, larmleverantör och insamling av underlag från ytterligare två kommuner, Värnamo och Borlänge och från larmleverantör. Deltagare i workshop har tillsammans diskuterat fram bedömningsunderlag för de områden som värderas och har därefter bistått med siffror och information från sina respektive hemkommuner. Materialet har sammanställts för att spegla nyttan och kostnaden för ett teknikskifte i en fiktiv kommun en s.k. typkommun.

Inga siffror i detta material är exakta och varje kommun behöver göra sin egen bedömning utifrån sin egen lokala situation. Syftet med detta underlag är att fungera som en vägledning om investeringsstorleken för ett teknikskifte från analoga till IP-baserade trygghetslarm.

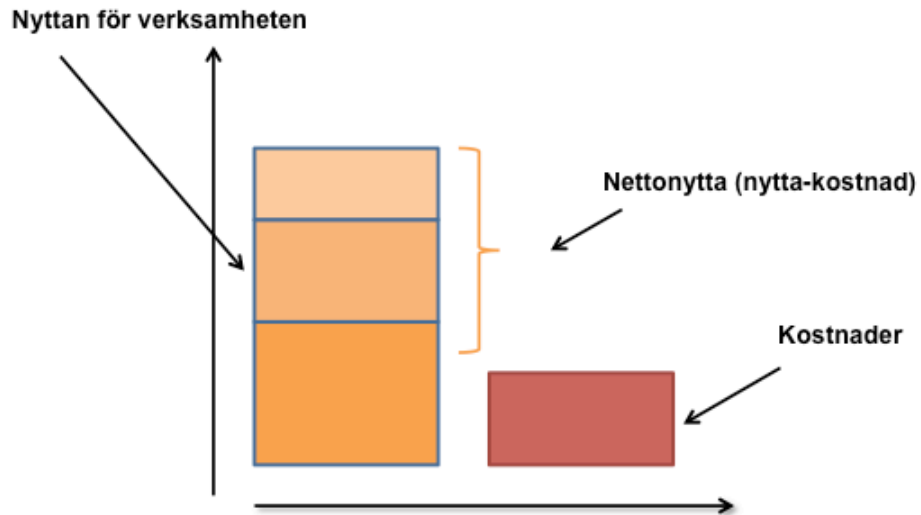
Nyttokalkyl – en beskrivning

Nyttokalkylen tar sin utgångspunkt i metoder, som Peng-metoden och PPS projektmodell. För att effektivt kunna identifiera den totala nyttan har ett arbete gjorts där vi beskriver det alternativa läge som uppstår om en investering inte kommer att påbörjas. Detta alternativa läge ställs mot den önskade effekt som investeringen förväntas skapa i verksamheten. Effekten av insatsen ska kunna var mätbar för och efter en investering och de ska visa sig i verksamheten. Längre fram redogörs för de effektmål som arbetsgruppen har identifierat för denna typ av investering. Effektmål i relation till alternativt läge åskådliggörs i bilden.

Med varje investering följer också en kostnad. Denna kostnad ska ställas mot den nytta, det ökade värde som investeringen förväntas föra med sig till en verksamhet. Skillnaden mellan kostnaderna och den förväntade nyttan är nettonyttan som investeringen bidrar med. I detta uppdrag beskrivs de kostnader som är förknippade med ett projekt för genomförande av ett teknikskifte.

Nyttorna beskrivs i de tidsvinster som en ny teknik bidrar med i den ordinarie verksamheten, de kostnadsbesparingar som påverkar den totala kommunala omsorgsverksamheten och de mer svårdefinierade effekterna av att teknikskiftet öppnar upp dörren för utveckling av flera tjänster inom välfärdsteknologins område vilket i sin tur kommer att leda till att en kommun utvecklar sin attraktion som boendekommun.

Effekten av en investering

Arbetsgruppen enades om att effekten av en investering blir märkbar i verksamheten genom att fler av de som behöver omsorg har möjlighet att bo kvar hemma istället för att flytta till särskilt boende. Denna effekt ger ingen information om kvaliteten i verksamheten men den ger en god indikation på hur en kommun kan lösa en situation där fler behöver vård samtidigt som färre arbetar inom denna sektor.

För att enkelt visa på värdet av att fler kan bo kvar hemma gör vi ett tankeexperiment där vi visar kostnader för särskilt boende i relation till kostnad för trygghetslarm med hemtjänst. Som stöd använder vi oss av tanken om att 1 % av de som har beviljats särskilt boende istället skulle kunna ha erbjudits ett kvarboende i hemmet, skulle kostnaden för omsorgen i vår typkommun reduceras med 1,9 Milj.kr.

Effekt målet kan då bli en kostnadsreduktion för omsorgen med 1,9 Milj kr i vår typkommun.

Effekt mål

Ett effekt mål beskriver hur investeringen förväntas påverka målen i en verksamhet. Effekten av investeringen ska visa sig i verksamheten och målen ska vara mätbara.

I arbetet med att värdera nyttorna och kostnaderna för ett teknikskifte framkommer att det finns en önskan från den kommunala omsorgen att öka andelen omsorgstagare som bor kvar i hemmet. Detta är inte enbart för att klara det ökade omsorgsbehovet som står för dörren i och med den demografiska utvecklingen. Det är också en målsättning som svarar mot det lagstadgade kravet på valfrihet som kommunerna ska kunna erbjuda vårdbehövande samt att erfarenheten visar att många brukare vill bo kvar hemma så länge som möjligt. Samtidigt ska kommunerna säkerställa möjligheter till fortsatt kvalitetsuppföljning av erbjudna tjänster.

Genom att anpassa trygghetslarmen till IP-baserad teknik och säkerställa kommunikationsvägarna kommer det ha effekt på möjligheterna att erbjuda kvarboende i hemmet. Detta kan vara i situationer där det inte finns tillgång till kommunikation i en brukares bostad. IP-baserade trygghetslarm öppnar också upp för möjligheter till ett breddat utbud av digital omsorg. Båda dessa situationer ersätter och/eller fördröjer en flytt till ett särskilt boende.

Ett effektmål med denna investering kan därför anses vara att andelen vårdbehövande som är kvarboende i hemmet ska öka med IP-baserade trygghetslarm.

Värt att notera är att kvarboende i hemmet inte alltid är den mest trygga och livskvalitetbevarande lösningen för vårdbehövande personer. Socialstyrelsen har visat att läkemedelsförskrivning, isolering och svårigheter att komma i direktkontakt med sjukvården är högre än för personer som bor i ett särskilt boende. Målsättningen med detta projekt är att visa på vilket värde ett tekniskifte har för de personer som faktiskt upplever en ökad livskvalitet genom att erbjudas möjligheter att bo kvar i hemmet.

Siffror som guidning för att visa på effekten

Socialstyrelsen visar i sin rapport *"Tillståndet och utvecklingen inom hälso- och sjukvården och socialtjänsten 2013"* att antalet personer som får hemtjänst idag ökar men inte andelen. Det sker en förskjutning mot en större ökning av de som får omfattande hemtjänst, d.v.s. 25 tim. eller fler, jämfört med dem som får få timmar, d.v.s. 1-9 timmar.¹ Vi ser en utveckling som går i riktning mot ett ökat kvarboende i hemmet med hemtjänst och/eller andra alternativ som stöd. Samtidigt minskar andelen personer som bor i särskilt boende, anhörigvårdens omfattning ökar och användningen av RUT-tjänster ökar kraftigt. Socialstyrelsen skriver att *"...utbyggnaden av hemtjänsten och koncentrationen av dess resurser till dem som har störst omsorgsbehov... tycks kompensera den begränsning av vården och omsorgen som skett genom minskning av antalet personer i särskilt boende"*.

Den totala kostnaden för särskilt boende i Sverige var 2011 55,7 miljarder på riksnivå.²

Om strävan är att andelen kvarboende i hemmet ska öka och vi tror att en investering i IP-baserade trygghetslarm ökar möjligheterna till detta, kan vi göra följande tankeexperiment.

Tankeexperiment för effekten i verksamheten

Tankeexperimentet baseras på information från deltagande kommuner och en typkommun med ca 33 000 invånare och 1 000 larm.

2012 var 423 personer hemmavarande i särskilt boende i vår exempelkommun.

Årskostnaden för särskilt boende var 635 593 kr per plats 2011³.

Ett trygghetslarm beräknas kosta 2640 kr/år (nytt IP-baserat larm)⁴.

En hemtjänststimma beräknas kosta 435 kr.

¹ Socialstyrelsens rapport om: *Tillståndet och utvecklingen inom hälso- och sjukvården och socialtjänsten 2013*

² Se fotnot 1

³ Se fotnot 1

⁴ Uträkning om teknisk investering i kapitel om kostnader visar 2 630 kr/mån/larm

Anta att i vår exempelkommun skulle 1 % av de som bor i särskilt boende istället kunna erbjudas möjlighet att bo kvar hemma. I vårt exempel skulle då fyra personer kunna bo kvar hemma istället för att flytta till särskilt boende. T ex kan två av dessa erbjudas möjlighet att installera larm där det annars skulle varit omöjligt och särskilt boende därför enda alternativet för tillsyn. För de andra två skulle trygghetslarm möjliggöra tillgång till andra digitala tjänster som tillsammans skulle täcka ett tillräckligt omsorgsbehov.

Kostnaderna för särskilt boende skulle då reduceras med $4 \cdot 635\,593 = 2\,542\,372$ kr, ca 2,5 Milj kr.

Kostnader för trygghetslarm skulle öka med $4 \cdot 2640 = 10\,560$ kr och med hemtjänst $4 \cdot 30 \cdot 12 \cdot 435 = 626\,400$ kr. Totalt skulle kostnad för trygghetslarm och hemtjänst öka med 636 960 kr, ca 0,6 Milj kr.⁵

Detta tankeexperiment visar att möjlighet att bo kvar hemma istället för att flytta eller åtminstone fördröja en flytt till särskilt boende, skulle påverka omsorgsbudgeten i vår exempelkommun med en reduktion av kostnader om 1 905 412 kr, ca 1,9 Milj kr/år.

⁵ Beräkningen grundar sig på 30 timmar hemtjänst per månad i kombination med trygghetslarm för att ge möjlighet att förlänga kvarboendet i hemmet

Målbild

Man skulle kunna säga att framtiden redan är här vad gäller krav och förväntningarna på vad informationsteknologin ska kunna hjälpa oss med för en fortsatt god livskvalitet. I samma utsträckning ökar också behoven av nya arbetssätt och lösningar för att kunna behålla och utveckla kvaliteten i omsorgen om äldre när demografiska förutsättningar och tillgång på arbetskraft förändras. Teknisk omsorg och eHälsa är begrepp som blir allt vanligare inom socialtjänsten och hälso- och sjukvården.

I denna vägledning har vi tidigare beskrivit att IP-baserade trygghetslarm är ett betydelsefullt verktyg för kommuner i deras uppdrag att erbjuda god kvalitet i omsorgen enligt socialtjänstlagens krav. Men hur ser organisation, roller, ansvar, tekniska lösningar och rutiner ut för att möjliggöra ett erbjudande av IP-baserade trygghetslarm? Detta avsnitt är ett försök att visa på en översiktlig riktning och möjlig utformning av de områden som påverkas när en kommun vill erbjuda IP-baserade trygghetslarm.

Vi tror att kommunerna även i framtiden kommer att erbjuda trygghetslarm som en biståndsbedömd tjänst. Vi ser att kommunen i framtiden erbjuder, inte bara en larm-knapp med trygghetstelefon att hyra, utan också en säker installation och uppkoppling till larmcentral. Tjänsten inkluderar drift och kontinuerlig anpassning till den tekniska utvecklingen men även en god omsorg för att hjälpa den person som har larmat. Vi tror att det kommer finnas en förväntan på att kommunen har det fulla ansvaret för att tjänsten fungerar.

För att kunna erbjuda, inte bara en trygghetstelefon, utan också installation och abonnemang m.m. kommer flera aktörer behöva samverka. Behovet av samverkan kommer påverka organisation och rutiner för trygghetslarm. Vi ser också att kommunen bör ta ansvar för hela trygghetskedjan för att säkerställa funktionaliteten. T ex rekommenderar vi att kommunen är ansvarig för de internet-abonnemang/bredband som trygghetslarmet utnyttjar för att kunna överföra och övervaka larm med god kvalitet och hög säkerhet. Kostnaden för abonnemangen kan belasta kommunen eller brukaren; en policyfråga kommunen behöver ta ställning till.

Det är inte bara samverkan utan också komplexiteten i tekniken och den snabba utvecklingshastigheten inom detta område som ställer krav på förändrad organisation och rutiner. T ex är tekniken fortfarande väldigt solitär där flera olika leverantörer marknadsför sin egen produkt. Kravet på beställarkompetens och driftkompetens tror vi bör öka för att effektivt kunna utnyttja potentialen i den teknik som finns att tillgå. Detta behöver organiseras och rutiner för samverkan mellan verksamhet och IT-avdelningar behöver stärkas.

Kommunala omsorgen – hemtjänsten

Det som förenar de kommuner som har påbörjat sitt arbete med en övergång till IP-baserade trygghetslarm är att alla har förstärkt sin organisation med teknisk kompetens. Flera alternativa organisationslösningar finns presenterade idag för att installation och rutiner kring trygghetslarm ska fungera. Eftersom den lokala situationen varierar kommer vi med all sannolikhet att se fler olika lösningar på hur arbetet med trygghetslarm organiseras. Det som förenar alla kommuner kommer förmodligen vara att det finns ansvariga larmsamordnare och hemtjänsten kommer att förstärkas med IT-kompetens. Några exempel på organisatoriska lösningar som finns idag är;

Kommun A har ett eget larmteam som kontinuerligt utbildar sig hos leverantörer av trygghetslarm. De sköter all installation, lagerhållning och uppdatering av larm samt service och en del reparationer.

Kommun B har 1,5 tjänst som larmansvarig där all administration av larm sker. Installationen av larm sköts av respektive hemtjänstgrupp som i sin tur har fått utbildning inom området.

Kommun C har etablerat en larmgrupp där två personer arbetar dygnet runt med larmen. Både som administrativt ansvariga för larmen men även som omsorgspersonal som åker ut och hjälper de personer som har larmat. Totalt arbetar 10 personer i den gruppen.

IT – organisationen och ansvarig för kommunikation

I framtiden tror vi att kommunens IT-avdelning har en central roll för att på ett effektivt och kvalitetsmässigt sätt bidra i utvecklingen av de IP-baserade trygghetslarmen. Larmen transporteras över internet och flera rutiner hanteras via en webb-sida. Detta ställer t ex krav på att hantera brandväggar, uppkopplingar och tillgänglighet.

Mot bakgrund av den komplexitet som råder vad gäller val av internet-abonnemang och det behov av övervakning som IP-baserade trygghetslarm möjliggör, bör kommunen i ett framtidsperspektiv vara ansvarig för de abonnemang som är förknippade med överföring av trygghetslarm. Detta medför möjligheter till kontroll och övervakning men ställer även krav på att det finns administrativa resurser för att hantera detta. Även administrativa resurser för fakturering och fakturahantering av abonnemang och leasing av larm bör finnas avsatta.

Upphandlingsfunktionen och verksamheten i nära samarbete

Vi kan också se att den del i kommunen som är ansvarig för upphandlingsfrågor samarbetar i ett framtidsperspektiv på ett annat sätt än idag, med omsorgen. I ett framtidsperspektiv har kommunen utvecklat sin beställarkompetens vad gäller tekniskt stöd till omsorgen. Den tekniska utvecklingen och komplexiteten i tjänsterna ställer krav på nära samarbete mellan verksamhet, it och inköps-ansvariga. Målsättningen är att hinna följa med i den tekniska utvecklingen och anpassa lösningar som ligger nära verksamheten.

Alternativen

De kommuner som har påbörjat en migrering från analoga till IP-baserade trygghetslarm har redan stött på situationer där de t ex inte har haft möjlighet att installera ett analogt larm p.g.a. att kommunikationsvägen har varit IP-baserad. En situation där kommunen löser tillsyn och omsorg med manuella resurser har man sett som alternativet till en installation av trygghetslarm.

Exemplet i underlaget är hämtat från en kommun som en period hade sviktande larmfunktion. Där gjordes en bedömning att ca 5 % av de vårdbehövande med larm direkt behövde sörjas för i särskilt boende. Övriga brukare behövde ha en regelbunden telefonkontakt med omsorgen för att säkerställa att inga skador eller behov av hjälp förelåg.

En grov kalkyl visar att kostnaden för manuell tillsyn och särskilt boende för de 1 000 brukarna som tidigare hade trygghetslarm kostar minst 43,4 Milj kr.

Alternativa kostnader

Mot bakgrund av den teknikutveckling som råder i samhället idag står det helt klart att en kommun inte kan erbjuda trygghetslarm i framtiden om en uppgradering till IP-baserade trygghetslarm inte genomförs. En av arbetsgruppens medlemmar uttrycker det som ”... en situation där vi går tillbaka till att skicka röksignaler...” Vi hamnar i ett läge där fler särskilda boenden behöver byggas och behoven av manuell tillsyn via telefon och personliga besök, ökar. Vi kan också förvänta oss en ökad belastning på sjukvården då det t ex blir svårare med övergång från sjukhusvård till hemmiljö.

Till detta kommer en förväntad ökad medicinsk vård från primärvård, psykiatri, en ökad delegering till baspersonal och troligt ökad medicinering. Som individ tror vi att risktagandet ökar och antal olyckor i hemmet blir fler då säkerhetsnivån för kvarboende i hemmet kan antas sänkas till en lägre nivå än idag. Belastning på anhöriga förväntas stiga och andra samhällstjänster kommer att belastas, t ex polis, räddningstjänst, ambulans, samt 112.

Utöver de direkta kostnaderna för annan form av tillsyn och boende och de mer indirekta kostnaderna för ökad medicinsk vård, anhörigvård och belastning på andra samhällstjänster, medföljer andra effekter som är svårare att härleda till just uteblivna trygghetslarm, men arbetsgruppen bedömer att de finns.

Detta är effekter som handlar om försämrad livskvalitet, större oro och mindre trygghet. Även faktorer som handlar om kommunens attraktionskraft som boendekommun kommer att påverkas av om den tekniska omsorgen om äldre moderniseras eller inte. När trygghetslarm inte längre kan erbjudas kommer förmodligen andra former som bidrar till trygghet och säkerhet att växa fram, t ex en ökad grad av frivilliginsatser som ersätter omsorgen. I ett ännu längre perspektiv kommer de privata tjänsterna att öka i antal och den som har råd kommer att kunna bygga en trygghet och säkerhet kring sin livssituation på ett sätt som den som inte har råd kommer kunna göra. Arbetsgruppen tror också att "golvet" för den biståndsbedömda omsorgen kommer att höjas och de begränsade personella resurserna kommer inte hinna med den mänskliga kontakten, omsorgens arbete följer en "att-göra-lista" hos varje brukare.

Den del i alternativkostnaden som är relativt svårdefinierade är också svår att direkt härleda till trygghetslarm och även svår att uppskatta i pengar. Nedan följer en riktning på storlek på de mer direkta kostnaderna för en situation där kommunens hemtjänst inte erbjuder trygghetslarm utan istället sörjer för tillsynen av äldre med ökad andel i särskilt boende och mha telefonkontakter och personliga besök.

Ett tankeexperiment om alternativa kostnader

Nedan följer några siffror som kan guida i vilken omfattning budgeten för hemtjänst och omsorg kommer att påverkas när en kommun väljer att inte migrera från analoga till IP-baserade trygghetslarm.

Ökat behov av särskilt boende

I en situation utan trygghetslarm ser vi att behovet av särskilt boende ökar. Med erfarenhet från en krissituation då larm sviktade gjorde en kommun i mellersta Sverige bedömningen att ca 5 % av de som hade larm direkt skulle behöva en plats på ett särskilt boende om situationen skulle vara permanent.⁶ Denna kommun har ca 1000 larm utplacerade. Detta betyder att 50 personer skulle behöva flytta från sin bostad in i ett särskilt boende. Med utgångspunkt i Socialstyrelsens uppgifter om kostnader för särskilt boende om 635 593 kr/år, betyder detta en ökad årlig kostnad för dessa personer på 31 779 650 kr, ca 31,8 Milj kronor.

Ökat behov av tillsyn

Av de som fortfarande bor kvar hemma skulle behovet av tillsyn behöva säkerställas med hjälp av rutinmässiga telefonkontakter med behovsanpassade besök. Omsorgen bedömer att hälften av de vårdbehövande skulle behöva kontaktas var fjärde timma, övriga ca två gånger per dygn. Varje samtal beräknas till 5 min.

En enkel kalkyl för beräkning av ökat behov av tillsyn

Om det finns 1000 utplacerade larm och 5 % flyttar till särskilt boende behöver 950 personer regelbunden telefonkontakt. Av dessa 950 personer bedömer omsorgen att ½ behöver kontaktas var fjärde timma. Om vi räknar bort kontakt under natten återstår kontakt ca 4 ggr per dygn och övriga 2 ggr per dygn. $950/2=475$ personer i respektive grupp.

⁶ Uppskattad andel efter samtal med omsorgschef Borlänge kommun med erfarenhet av larm som inte fungerar. Siffran bedöms av arbetsgruppen som låg.

I genomsnitt beräknas varje samtal ta 5 minuter i anspråk. Ett antagande kan göras att den största kostnadsposten för att ringa till dessa personer skulle vara lönekostnader för personal.

475 personer *4 tillfällen á 5 minuter = 9 500 minuter = ./ 60 = 159 timmar = ./ 8=19,9 arbetsdagar

475 personer*2 tillfällen á 5 minuter = 4 750 minuter = ./ 60 = 79,2 timmar = ./ 8 = 9,9 arbetsdagar

19,9+9,9 = 29,8 arbetsdagar, ca 30 dagar

Slutsatsen är att ungefär 30 personer behöver vara engagerade för att ringa runt till de 950 omsorgstagarna som behöver en kontinuerlig kontakt och tillsyn av omsorgen varje dag.

Om vi utgår ifrån att det är en medarbetare med lägst undersköterskeutbildning som ringer till vårdtagarna kostar denna person ca 350 000 kr⁷ om året i lön och andra förmåner. Personalkostnader för tillsyn via telefon skulle uppgå till 10,5 Milj kr om året. (30 personer * 350 000 kr = 10 500 000 kr.)

Nattetid skulle extra patrullteam behöva sättas in. Antalet team är svåra att uppskatta. Kostnaden för en patrull beräknas till 2 Milj kr. Detta inkluderar personal och bil.⁸

Ökat antal i särskilt boende = 31,8 Milj kr

Personalkostnader dagtid = 10,5 Milj kr

Personalkostnader nattetid = 2 Milj kr/patrullteam

Totalt = 44,3 Milj kr

Samtidigt som kostnader för tillsyn ökar så försvinner kostnaden för larm. Detta får beräknas på kostnaden för analoga larm vilken summerar till 900 kr/larm/år. 1000 larm summerar till en årlig kostnad om 900 000 kr.

Total kostnad för ökat särskilt boende och ökad tillsyn beräknas minimum till 43,4 Milj kr.

Fler alternativa kostnader

I denna kalkyl finns inte kostnader för de besök som följer av kontakterna via telefon. Mycket grovt kan vi anta att besöksbehovet bör vara konstant oavsett om du har ett trygghetslarm eller om du blir kontaktad via telefon.

Resonemanget ovan lyfter endast två poster som direkt påverkar budgeten. I arbetsgruppen har vi också konstaterat att avsaknaden av larm med all sannolikhet kommer att förlänga vårdtider på sjukhus och försvåra en trygg hemgång, den s.k. hemlinjen. Det kommer också ställas krav på fler korttidsplatser för att vårda behovande i en övergångsperiod i olika livssituationer. Dessa poster är relativt sätt mer komplicerade att bedöma och finns inte värderade i denna kalkyl.

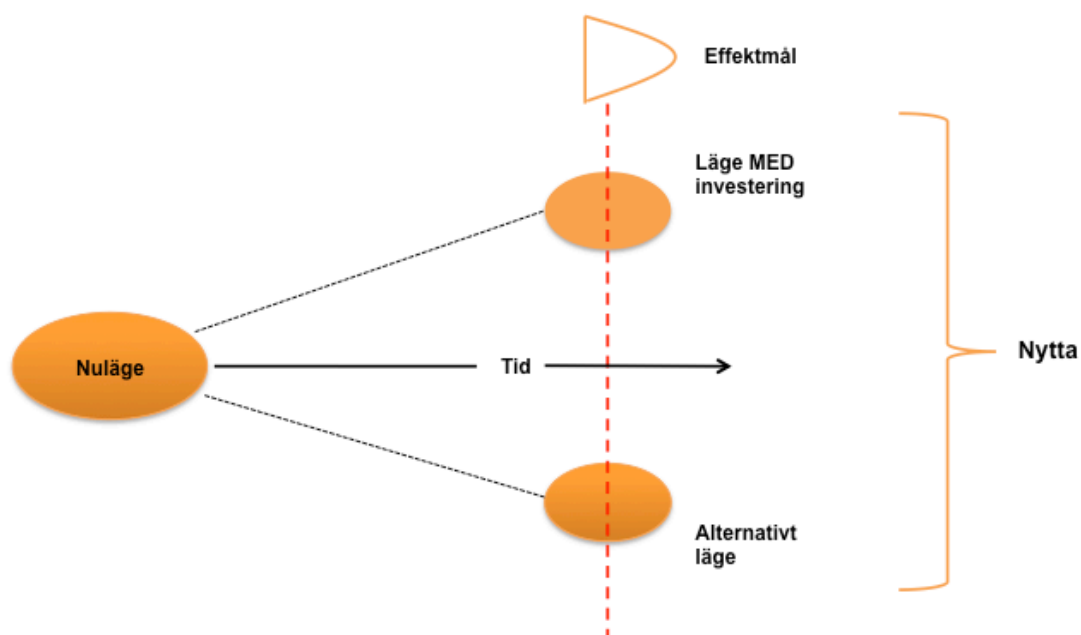
De mer svårbedömda effekterna av avsaknaden av trygghetslarm är än mer komplexa att definiera i pengar. Omfattningen på betydelsen av inskränkningar i valfrihet, ökad oro och minskad trygghet är svårfångade. Erfarenheten visar däremot att dessa faktorer har en påverkan på individens välmående vilket i sin tur påverkar utnyttjandet av samhällets resurser.

⁷ Uppgifter från Karlskrona kommun

⁸ Enligt uppgift från Borlänge kommun

Effekt och alternativ visar nyttan

Tankeexperimentet och beskrivningen ovan gällande effektmål och alternativkostnad är enkla och grova. Trots detta ger de en tydlig riktning kring hur stor den totala nyttan av en investering i IP-baserade trygghetslarm kan vara. Situationen kan illustreras med följande bild.

Bilden visar hur nyttan kan värderas i ett framtidsperspektiv. Genom att summera gapet mellan den förväntade ökade effekten i en verksamhet – om investeringen genomförs – med det alternativa läge som uppstår – om en investering INTE genomförs – får vi en uppfattning om den totala nyttan som investeringen bidrar med. I de enkla tankeexperimenten vi presenterar i detta arbete kan vi summera effekten av en investering på 1,9 Milj kr. med kostnaden för en alternativ lösning på 43,4 Milj kr. till en sammanlagd nytta om ca 45,3 Milj kronor för vår typkommun.

Sammanlagda nyttan med hänsyn tagen till effekten i verksamheten och om alternativet genomförs kan summera till 45,3 Milj kr.

Ökat värde för verksamheten

Bedömningen är att effekten av en investering i teknikskifte påverkar budgeten i vår typkommun med en ökad andel omsorgstagare som bor kvar hemma. Detta leder till en besparing i omsorgsbudgeten om ca 1,9 Milj kr. En annan nytta som har värderats är betydelsen av införandet av välfärdsteknologi.

Hjälpmiddelsinstitutet räknasnurra vid införandet av välfärdsteknologi i hemtjänsten visar på reducerade kostnader för hemtjänst i vår exempelkommun med ca 16 Milj kr för personer som är 80 år och äldre, om 50 % av dessa har tillgång till välfärdsteknologi.

De nyttor vi har värderat visar på en sammantagen värdeökning om 17,9 Milj.kr.

Fördelar med IP-baserade trygghetslarm

I samtal med arbetsgruppen, med dem som har genomfört ett teknikskifte och med myndigheter så är alla enade om att nyttan med att genomföra en investering är större än den enskilda kostnaden för att genomföra teknikskiftet. Det ökade värde som denna investering kommer att bidra med påverkar olika faktorer i en kommun. Dels har den en direkt påverkan på den del av omsorgen som arbetar med larm och hantering av larm i form av enklare hantering och installation och även fjärrstyrd uppgradering vid behov m.m. Dels har ett teknikskifte en påverkan på lösningar för personer med omsorgsbehov, ett tydligt exempel är att osäkerheten om möjligheter att installera larm i en bostad helt försvinner vilket bidrar till att hemlinjen mellan vården och omsorgen inte behöver fördröjas. När larmen i en bostad inte kan installeras leder det till ökade kostnader i korttidsboenden i väntan på installation av trygghetslarm.

Den nyttan som har lyfts fram som den största, men också den som är mest svårbedömd, är den förväntade värdeökning som moderna digitala omsorgslösningar förväntas bidra med till en kommunal omsorg och en kommun som helhet. I diskussionerna med arbetsgrupp och referensgrupp ser man ett stort värde i att möjliggöra lösningar för välfärdsteknologiska tjänster då man menar att det kommer att öppna upp för möjligheter att utveckla en modern omsorg och visa vägen till en modern välfärdskommun. Resonemang har förts om att detta i sin tur leder till en attraktivare boendekommun som i sin tur skapar underlag för en positiv näringslivsutveckling.

Nyttan med IP-baserade larm grupperas i tidsbesparingar, nytta som påverkar rutiner och i svårbedömda nyttor.

Tidsbesparingar

- Snabbare process vid uppstart av nytt larm. (Förberedelse, installation, test/verifiering).
- Möjlighet till både mobilt och fast nät.
- Enklare administration av larm t.ex. SIM-kort vilket kan hanteras av larmoperatör.
- Service och underhåll. (Ej åskänsliga, bättre kontroll av vilka larm).
- Uppgraderingar via fjärrstyrning, ej manuell.
- Förenklar driftsstörningar – lättare felsökning.
- Standardisering av internetprotokoll leder till enkelhet hos utförare, standardiserad utrustning som förenklar installation.
- Effektivare krishantering t ex när en kabel grävs av kan larmcentralen direkt se var och vilka larm som är drabbade.

Nytta som påverkar rutiner för omsorgsverksamhet

- Minskat behov av korttidsboenden i samband med hemlinjen p.g.a. säkrare installation.
- Fördröjd inflyttning i särskilt boende d.v.s. ökad andel kvarboende i hemmet.
- System för övervakning samt ökad säkerhet och funktionalitet, med nya rutiner.

Mer svårsmätbara nyttor som en följd av IP-baserade trygghetslarm

- Ett teknikskifte ställer krav på ökad samverkan mellan förvaltningar i en kommun. Detta leder fram till prispress, erfarenhetsutbyte och nya lösningar.
- Ett teknikskifte med standardisering möjliggör fler aktörer på marknaden och därmed prispress, specialiseringar, fler lokala aktörer.
- IP-baserade larm kommer öppna upp för möjligheter att erbjuda fler välfärdstjänster och fortsätta utvecklingen av en kommun till en modern välfärdskommun. Följande kedja av positiv utveckling identifierades och kommer att leda till en ökad nytta i form av ökad attraktivitet som boendekommun och stärkt näringsliv.

Teknikinvesteringen synliggör den digitala omsorgen och hur den kan modernisera vården och omsorgen.

Den tekniska kommunikationslösningen för trygghetslarm öppnar upp för att utveckla en palett för digital omsorg som visar vägen för en omsorg i förändring. Exempel på digital omsorg är ”Giraffen”, ”Nattfrid”, färre antal hembesök med hjälp av video, fler sensorer, spislarm, fönster-/dörrlarm m.m.

”En palett för digital omsorg” leder till både ökad trygghet och attraktivare boendekommun. T.ex. leder ökad trygghet till ökad livskvalitet med minskad oro för brukare och anhöriga, färre fallolyckor och lägre belastning på övriga samhällstjänster. Attraktiv boendekommun leder till högre skatteintäkter och därmed större utrymme att finansiera utveckling med info via sms när ett larm går.

Vidare leder en attraktiv boendekommun till ett bättre underlag för en positiv näringslivsutveckling.

Ett tankeexperiment om värdet av nyttan

Som effektmål bedömde vi att kommunen skulle reducera sin omsorgsbudget med 1,9 Milj kr. som en följd av att fler har möjlighet att bo kvar i hemmet i stället för att flytta till särskilt boende.

I workshops har arbetsgruppen identifierat flera nyttor som påverkar verksamheten positivt. Enklare uppstart av nya brukare med t ex snabbare installation och flera brukare som får en snabbare hemlinje från sjukvården är nyttor som direkt påverkar verksamheten och kostnadsbilden. Förutsättningar finns att värdera dessa tidsbesparingar i pengar. Det har inte gjorts inom ramen för detta arbete.

Flera nyttor är svårare att värdera men arbetsgruppen ser dem som mycket påtagliga som en konsekvens av en investering. Hit hör t ex möjligheter att utveckla en palett av digital omsorg och att IP-baserade trygghetslarm är en förutsättning för utveckling av en modern välfärdskommun vilken förväntas leda till en attraktiv boendekommun.

För de mer svårämbara nyttorna kunde vi luta oss mot Hjälpmedelsinstitutets räknescenarier för kostnadsbesparingar genom införande av välfärdsteknologi. Räknescenariet visar att kostnaderna för hemtjänst reduceras med ca 16 Milj kr för personer som är över 80 år, om 50 % av dessa vårdtagare har tillgång till välfärdsteknologi. Siffran är grov och enkel, t ex finns inte gruppen 65-80 år med och heller inte de yngre brukarna som också kan ha glädje av välfärdsteknologi.

Sammantaget skulle en minimi-summa för ökad nytta av gjorda investering för teknikskifte kunna beskrivas till 1,9 Milj kr + 16 Milj.kr. d.v.s. ca. 17,9 Milj. kr. för vår typkommun.

Återigen vill vi lyfta upp att värderingen av övriga nyttor inte finns med i denna siffra. Dessa nyttor är;

- tidsbesparingar vid installation, administration, drift, support, kris
- minskat korttidsboende
- ökad samverkan
- standardisering med fler aktörer
- utveckling av en attraktiv boendekommun

Nyttan om 17,9 Milj. kr. för vår typkommun bör således öka.

En kostnadsbild av ett teknikskifte

Att fastställa en exakt kostnad för ett teknikskifte som är generell för alla kommuner, är näst intill ogörligt. Det visar sig att varje kommun har sina specifika förutsättningar när det gäller övergången från analoga till IP-baserade trygghetslarm. Dessa förutsättningar påverkar de resurser och initiativ som behöver tillsättas för ett teknikskifte.

Underlaget beskriver kostnader som tillkommer utöver ordinarie budget såsom projektledning, installation och teknik. Kostnader finns också beskrivna avseende resurser som tas i anspråk inom löpande budget. För att underlätta beskrivning av en kostnadsbild utgår kalkylen från en typkommun med en viss teknisk lösning. I vårt exempel är bedömningen att en kommun som har 1 000 larm behöver avsätta ca 4 Milj kr utöver ordinarie budget för att genomföra ett teknikskifte.

Förutsättningar för ett projekt

Basmodellen för kalkylen är en kommun som hyr sitt larm och upphandlar hela larmkedjan med trygghetstelefon och larm-knapp, kommunikation och larmmottagning (ej utbruten larmmottagning) från en och samma leverantör. Detta motsvarar område 1 i det upphandlingsunderlag som finns som ramavtal för trygghetslarm hos SKL Kommentus.

Beräkningarna utgår från att alla larm byts ut på en gång. Ett annat sätt att genomföra migreringen är att byta ut larm efter hand som nya larm installeras och övriga avvecklas. Detta sätt sträcker sig över en längre tid och är mer svåröverblickbar i detta sammanhang.

I modellen beräknar vi att projektet pågår i 18 månader och är uppdelad i tre delområden; 1)förberedelse, upphandling och organisation, beräknad tidsåtgång 6 mån. 2)teknikprojekt beräknad tidsåtgång 12 mån, och 3)installationsprojekt beräknad tidsåtgång 6 mån. I denna rapport finns en beskrivning av kostnader för ett enskilt larm, enbart upphandling av larm respektive larmmottagning. Uppgifterna är tänkta att fungera som stöd vid en beräkning av den lokala situationen t ex antalet invånare, antalet larm, egen eller hyrd larmmottagning.

Personalresurser specifika för projektet

Efter intervjuer och workshops med kommuner som har genomfört eller har kommit långt i sitt arbete med ett teknikskifte framkommer en rad olika lösningar för ledning och styrning av en migrering. Det som förenar de olika lösningarna är att de alla har sett behovet av att tillsätta en dedikerad projektledare tillsammans med en intern resurs som ansvarar för översyn av organisatoriska frågor och samordnar larmhanteringen för detta projekt.

Som projektledare för migrering från analoga till IP-baserade trygghetslarm bör det tillsättas en person med kunskap om de tekniska frågorna i detta sammanhang. Finns det även verksamhetskunskap i denna roll är det att föredra. Ofta är detta en svår kombination och den interna resurs som tillsätts bör då ha stor erfarenhet från verksamheten. Om den interna kan kombinera sin verksamhetskunskap och arbete med organisationsöversyn med att bidra i uppbyggnad av en verksamhet för samordning av larm, är det att föredra. Beroende på den lokala situationen och tillgänglig kompetens kan denna interna resurs t ex fördelas på olika personer i olika skeden. I denna kalkyl rekommenderar vi att en huvudprojektledare tillsätts tillsammans med en intern resurs för förberedelse, organisationsöversyn och larmsamordning i kombination med att rekommendationen att anpassa organisationen utifrån lokala förhållanden.

Modellen i kalkylen utgår ifrån att projektledare tillsätts på heltid genomgående för projektet. Den interna resursen tillsätts på heltid framförallt i den första fasen av projektet d.v.s. förberedelse, organisationsöversyn och upphandling. I installationsfasen ställs krav på larmsamordning och bedöms en halvtid tas i anspråk för att hantera denna del.

I tredje fasen för projektet, installationsfasen, framkommer det ett tydligt behov av att tillsätta resurser på heltid för att byta ut och installera de IP-baserade larmen. I denna kalkylmodell har vi därför valt att lägga till detta som en extra kostnad för ett migreringsprojekt. Som noterats tidigare utgår denna modell också från att alla larm byts ut samtidigt. Även här behöver lokala bedömningar göras avseende tillgång på resurser och kompetens.

Det framkommer att flera faktorer påverkar hur lång tid en installation av ett IP-baserat larm tar. Detta är faktorer såsom antalet larm, tätort, landsbygd eller glesbygd, val av larmtyp (mobila eller fasta), hur utbredd tillgången till stadsnät och/eller bredbandsanslutning är, mobiltäckning och erfarenhet och kompetens hos personalen.

I denna modellkalkyl utgår vi från en kommun med en blandning av tätort och landsbygd, installation av mobila larm, god erfarenhet hos personal av att byta ut larm och att alla larm byts ut samtidigt. Det finns också en god kontroll över vem som har larm och vilka larm som finns och modellen bygger på att det är anställd personal från omsorgen som byter ut larmen.

En sammanvägd bedömning är att det är möjligt att genomsnittlig byta ut 6 larm per dag för en undersköterska som genomgått utbildning. Om det finns 1 000 larm skulle det ta drygt 8 månader att byta ut alla larm med 20 arbetsdagar per månad. Arbetar två personer med installationer kortas tiden för installation till 4 månader.

Kostnaderna för de externa resurserna i projektet summerar till:

Huvudprojektledare, 18 månader, delprojekt 1-3	1 600 000 kr
Intern resurs, heltid delprojekt 1, därefter halvtid delprojekt 3	375 000 kr
Installation, 2 personal heltid 4 månader, 1 000 larm	350 000 kr
Total kostnad extra insatta resurser	2 325 000 kr

Personalresurser i löpande verksamhet

Till de resurser tillförs projektet som extra resurser behöver tid avsättas i den löpande verksamheten för att anpassa och förändra verksamheten. Detta är resurser såsom tid för styrgruppsarbete, ekonomi och kalkyl, översyn av organisation, juridik och upphandling, teknikkompetens, utbildningsresurser.

Dessa personalkostnader summerar till:

Styrgruppsarbete, 4 personer, 5%, 18 mån	300 000 kr
Verksamhetschefers delaktighet, 12 mån, 10 %, 2 pers.	100 000 kr
Ekonomi och kalkyl, 2 mån	100 000 kr
Juridik och upphandling, 2 mån	100 000 kr
Teknik och IT, 12 mån, 50%	250 000 kr
Utbildning (personal 10 pers.) 1 dag+ utbildare)	100 000 kr
Externa tjänster	100 000 kr
Total kostnad extra insatta resurser	1 050 000 kr
Total kostnad för extra resurser och resurser i löpande verksamhet	3 275 000 kr

Till de direkta personalkostnaderna för ett skifte från analoga till IP-baserade larm tillkommer kostnader för investering i teknik. I följande avsnitt presenteras en uppskattad kostnad för de olika momenten i larmkedjan. Kostnaderna presenteras i styckpris per brukare.

Teknikkostnader

I arbetet med att sammanställa en månadskostnad för ett IP-baserat trygghetslarm framkommer att variationen är stor. Skillnader finns om en kommun upphandlar mobil eller fast uppkoppling av trygghetstelefonen eller både och. Det finns en variation i om hela larmkedjan upphandlas eller om t ex kommunen själv upphandlar trygghetslarmen men administrerar abonnemang och kommunikation själva. Det finns variation i kostnader beroende på om kommunen själv står för larmmottagningen eller köper även denna tjänst av larmoperatören. Kostnaden för trygghetslarm varierar beroende på om kommunen köper eller hyr trygghetstelefonen. Det första alternativet uppfattas vara mer vanligt med de analoga larmen. Ersättningen till en larmleverantör varierar också med om kommunen upphandlar andra tjänster från aktuell larmoperatör s.k. tillbehörslarm.

I denna kalkylmodell utgår vi från att kommunen står för det abonnemang som är knutet till trygghetstelefonen. Modellen visar på den kostnad som kommunen behöver bära för hela larmkedjan. I denna del tar vi inte hänsyn till den kostnad som kommunen i sin tur kan ta ut från brukaren för dennes tillgång till ett trygghetslarm.

För att ge en bild av variationen i kostnader för ett trygghetslarm presenteras några uppgifter nedan:

- Karlskrona **148** kr + startavgift + administrationsresurser inkl. larmmottagning
- Växjö **162** kr + administrationsresurser inkl. larmmottagning
- Nacka **155** kr + exkl. larmmottagning men inkl. administrationsresurser
- Pris i SKL Kommentus upphandling från CareTech, **220** kr, hela larmkedjan, mobilt och fast nät, inkl. larmmottagning och administration.
- Pris i SKL Kommentus upphandling från Tunstall, **296** kr, hela larmkedjan, mobilt och fast nät, inkl. larmmottagning och administration.

För att få ett larm att fungera behöver det finnas en trygghetstelefon, en kommunikationsväg, en larmmottagning och åtgörare av larmet d.v.s. den hemtjänstorganisation som åker ut till de brukare som larmat. Prisuppgifterna ovan visar kostnader för alla delar i larmkedjan enligt område 1 i SKL Kommentus upphandlingsunderlag. Detta är exkl. åtgörare av larmet. Eftersom variationen är stor i den samlade kostnaden har vi i denna kalkylmodell utgått från en exempelkostnad för ett larm om **220** kr per månad och brukare. Detta är den lägre kostnaden från en av leverantörerna och representerar hela larmkedjan med både mobilt och fast nät. En kostnad om 220 kr per månad summerar till en kostnad för en trygghetstelefon, abonnemang och kommunikation och larmmottagning om 2 640 kr/larm/år/brukare. Med 1 000 larm i kommunen belastar de IP-baserade larmen budgeten med 2 640 000 kr/år.

Detta ska ställas i relation till de analoga larmen som belastar en budget med ca 30 kr/larm + larmmottagning 45kr/larm = 75 kr/larm och månad. Detta summerar till 900 kr/larm och år. Med denna enkla kalkyl får vi en skillnad i årskostnad på 1 740 kr/larm.

Med 1 000 larm i en kommun ökar budgeten med 1 740 000 kr eller med 65 %.

Summera kostnader utöver ordinarie budget

Huvudprojektledare	1 600 000 kr
Projektledare organisation och larmsamordning	375 000 kr
Installationskompetens	350 000 kr
Teknisk investering per år, hyra, hela larmkedjan, avdrag för kostnad analoga larm	1 740 000 kr
Total investering	4 065 000 kr

Larmmottagning – en separat fråga

I exemplet ovan har vi visat på kostnader för en hel larmkedja d.v.s. hyra av ett trygghetslarm, kommunikation och larmmottagning. Idag finns ca 200 000 trygghetslarm utplacerade hos brukare i Sverige. Bedömningen är att ca 120 000 av dessa larm är anslutna till larmmottagning hos kända larmleverantörer, Tunstall eller CareTech. Storstäderna Malmö, Göteborg och Stockholm har larmmottagning i egen regi med en uppskattning av sammanlagt ca 32 000 anslutna larm. Utöver storstädernas larmmottagningar bedöms ca 48 000 larm vara anslutna till larmmottagningar i kommunal egen regi.⁹

För de 120 000 larm som är anslutna till kända larmleverantörer kommer kostnaden för ett skifte från analog larmmottagning till IP-baserad inte att medföra några merkostnader. Larmleverantörerna har redan en teknisk lösning som gör det möjligt att ta emot IP-baserade larm. Enligt uppgift medför inte den nya tekniken hos larmmottagningen några merkostnader för kommunen i samband med hyra av larmmottagning.

För de kommuner som har larmmottagning i egen regi är situationen en annan. Dessa kommuner behöver uppgradera sina larmmottagningar till IP-baserade lösningar. Detta berör ca 80 000 trygghetslarm varav 32 000 är anslutna till larmcentraler i de tre största städerna. I denna kalkyl visar vi på två alternativa vägar för att möjliggöra en IP-baserad larmmottagning i egen regi. I båda fallen utgår vi ifrån att personalstyrkan för att ta emot IP-larm är opåverkad och summerar till samma kostnad som för mottagning av de analoga trygghetslarmen.

Webbtjänst s.k. utbruten larmmottagning

Ett alternativ för uppgradering av en lokal larmmottagning är installation av en teknisk lösning för en webbtjänst som tillhandhålls av en etablerad larmleverantör. Detta bedöms vara den billigaste, enklaste och mest framtidssäkra lösningen för larmmottagning i egen regi. Denna lösning gör det möjligt att ha larmmottagning lokalt via en webbtjänst, vilken i sin tur är kopplad till en teknisk plattform som ägs och administreras av en etablerad larmleverantör.

⁹ Sammanvägda uppgifter från larmleverantör och tidigare erfarenheter från trygghetslarmssektorn.

All mottagning av larm sker – som tidigare - lokalt i den egna kommunen. Driften, övervakningen och säkerhetslösningar säkerställs av larmleverantören. Kostnadsbilden för denna typ av larmmottagning i egen regi varierar med antalet anslutna larm och antalet licenser d.v.s. antal personer som har möjlighet att hantera webbtjänsten. Vanligt är att betala en månadskostnad. För en vägledning av kostnader bad vi CareTech hjälpa oss med en generell prisbild.

Antal larm	Antal licenser	Månadskostnad	Årskostnad
500	8	10 000 kr	120 000 kr
1 000	10	15 000 kr	180 000 kr
2 000	12	21 000 kr	252 000 kr

Kostnader förknippade med ett teknikskifte med analog larmmottagning i egen regi, utbruten larmmottagning

Huvudprojektledare	1 600 000 kr
Projektledare verksamhet och larmsamordning	375 000 kr
Installationsresurser	350 000 kr
Trygghetslarm, avgår analoga larm, per år	1 704 000 kr
Teknikskifte larmmottagning, webbtjänst, per år	180 000 kr
Total investering	4 209 000 kr

Tillkommer lokala kostnader för ledning och personal för organisation av larmmottagning.

Teknikskifte för den tekniska plattformen i egen regi

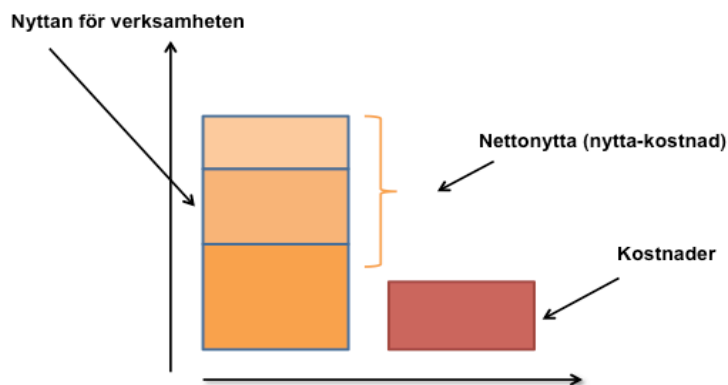
Andra alternativet för en kommun som själv ansvarar för sin larmmottagning är att uppgradera den tekniska plattformen som idag används för att ta emot de analoga larmen. För detta behöver kommunen implementera en ny teknisk lösning för larmcentral och säkerställa att larmmottagningen är anpassad till dagens säkerhetskrav för drift och hantering av personuppgifter. Erfarenheter av att genomföra denna uppgradering är mycket begränsade, idag finns inget exempel på en kommun som har genomfört denna uppgradering. Vår slutsats är att uppgraderingen av larmmottagningen behöver etableras som ett separat teknikprojekt som löper parallellt med organisationens anpassning till ny kompetens, arbetsordning och rutiner i samband med utbyte av analoga larm till IP-baserade larm hos brukarna.

Baserat på uppgifter från försöksprojekt och information från en larmleverantör bedöms kostnaden för den tekniska plattformen uppgå till ca 1,5 - 2 miljoner kr. Tillkommer gör kostnader för adekvat säkerhetsanordning för hantering av personuppgifter, installation av adekvat driftmiljö och projektledning och implementation.

Tidigare har vi beskrivit att kostnadsbilden för ett teknikskifte varierar med kommunens lokala förutsättningar. Slutsatsen borde vara att så är fallet även med en uppgradering av larmmottagning. Vi bedömer därför att det är av vikt att varje kommun gör sin egen genomgång av vad som behöver uppgraderas och vilka resurser som kommer att tas i anspråk.

Nettonyttan, värdet av investering i relation till kostnader

Differensen mellan den uppskattade värdeökningen, nyttan, och de kostnader som är förknippade med införandet av t ex ny teknik utgör nettonyttan för en investering. Detta illustreras i bilden nedan.

Underlaget visar en grov och inte fullständig värdering av de nyttor som identifierats. Trots det visar de nyttor som har värderats i vilken storleksordning som den förväntade nettonyttan kan tänkas vara. De extra kostnader som tillkommer en budget för genomförande av ett teknikprojekt bedömer vi uppgår till 4 Milj. kr för vår typkommun. Till detta kommer löpande kostnader i verksamheten som varierar mellan kommunerna.

Nyttan har värderats avseende två poster, ökad andel kvarboende i hemmet till 1,9 Milj.kr och möjlighet till en palett av digital omsorg s.k. välfärdsteknologi om 16 Milj. kr, en total nytta om 17,9 Milj. kr. Flera poster är inte värderade. Dit hör administrativ tidsbesparing, besparingar inom service och support, snabbare hemlinje, enklare övervakningsrutiner, och attraktivare boendekommun.

Om nettonyttan visar differensen mellan totala nyttan och de kostnader som är förknippade med ett tekniskifte visar vår grova kalkyl en nettonytta på 13,9 Milj kr. för ett tekniskifte från analoga till IP-baserade trygghetslarm.

Basinformation siffror

Nedanstående siffror är baserade på rapporten ”Kostnad per brukare – Jämförelse mellan kommuner inom omsorg om äldre och personer med funktionsnedsättning 2010.”

* Ovägd medelkostnad för en hemtjänsttimma = 435 kr

* Genomsnittlig kostnad för ett dygn i särskilt boende = 1593 kr

Nedanstående siffror är baserade på Socialdepartementets rapport ”Tillståndet och utvecklingen inom hälso- och sjukvården och socialtjänsten 2013”

* Årskostnad för en person i särskilt boende 2011 635 593 kr.

* Antal personer i särskilt boende 2011 = 90 900 personer

Timberäkningar projektledning och interna resurser

Extern projektledare bedöms debitera 1 000 kr/ timma.

Antal arbetstimmar för debitering per år beräknas till 1 600 timmar, 100%

Intern resurs beräknas till 500 000 kr/år

Kostnader analoga larm

ca 30 kr/larm och månad = 360 kr/år¹⁰

Larmmottagning ca 45 kr/larm och månad= 540 kr/år

Bedömd total kostnad analoga larm = 900 kr/år

Vad innehåller larmkedjan?

Trygghetstelefon

Abonnemang

Uppkoppling till bredband

Startavgift

Larmmottagning

¹⁰ Enligt uppgift från Karlskrona kommun

Bilaga 2 - Trygghetslarm

En nyttokalkyl

Bilagan beskriver och belyser vad som krävs för att gå från en analog till en digital teknik kring trygghetslarm.

Upplysningar om innehållet

kerstin.engman@skl.se

© Sveriges Kommuner och Landsting, 2013
ISBN/Beställningsnummer: 978-91-7164-995-9, Bilaga 2

Text: Kerstin Engman, SKL
Produktion: Elisabet Fransson, SKL

Ladda ner på webbutik.skl.se. ISBN/Beställningsnummer 978-91-7164-995-9